

BILLED-BLADET 1961: "Mødre på femten år".

I reportagen fortælles om Mødrehjælpens arbejde for unge og ofte ugifte gravide kvinder. I knap halvdelen af tilfældene er pigerne under 18 år.

"Mødre på femten år".

Af Palle Kiær Stephensen.

Den unge pige knuger lommestørklædet i sine hænder. Hendes øjne er forgrædte. Hendes hår er forpjustet. I korte sætninger, der snubler over hinanden, prøver hun at fortælle sin livshistorie. Hun er 16 år. Hun er gravid. Og nu vil hun gerne have sit barn fjernet. Kan hun få det?

Kvinden, som sidder over for hende, må formentlig sige nej. Hvor ulykkelig pigen end er, hvor håbløs hendes fremtid tegner sig, er der ikke lovmæssigt grundlag for at afbryde svangerskabet i dette tilfælde, men kvinden, den 16-årige pige har konsulteret, en socialrådgiver i Mødrehjælpen, fortæller hende, at institutionen vil give hende al den støtte under svangerskabet, hun må behøve.

Pigen går fra Mødrehjælpens kontor mindre ulykkelig, end hun kom der. Den hemmelighed, hun gennem en måned eller mere alene har måttet bære på og følt sig tynget under, er ikke mere helt så frygtelig. Hun har fået en at betro sig til. En hun kan stole på.

Sidste år kom Mødrehjælpens afdelinger i hele landet i forbindelse med 3.500 ugifte gravide piger under 20 år. 1.675 af dem var under 18 år. 41 var ikke fyldt 15 år.

Det er et tal, som chokerer. Et tal, som i løbet af de sidste ti år er steget med 50 procent, og et tal, der kun repræsenterer de purunge piger, for hvem et seksuelt forhold fik følger. Tusinder af andre teenagere i samme aldersklasser har gjort deres første seksuelle erfaringer uden at dukke op i Mødrehjælpens statistikker.

Danske Kvinders Nationalråd og hjælpen er for længst gået til regeringen med en indtrængende anmodning om at få et stort og alsidigt udvalg, der skal stille forslag til en bred oplysningsvirksomhed om seksuelle forhold.

Fra Mødrehjælpens side kan man ikke andet end nære bekymring over det stigende antal illegale aborter, der sker her i landet, og det store antal som uønsket bliver gravide. Årligt finder 4.000 legale aborter sted, men de ulovlige aborter anslås at ligge mellem 12.000-15.000 - måske flere.

Overkirurg, dr. med. J. Fabricius-Møller udtalte på et møde i Landsforeningen Mentalhygiejne for nylig:

- Alle forældre er ræveangste for, at deres ugifte døtre skal få et barn, men sker det er det næsten altid forældrenes skyld. Det er ikke nok at fortælle de unge, at de skal passe på. De skal også vide, hvordan de skal passe på. Her forsømmer skolen sin pligt. Derfor må forældrene i højere grad kende deres ansvar. Det vigtigste er, at de unge lærer brugen af præventive midler. Derfor er det påkrævet med vejledningsklinikker i seksuelle spørgsmål.

Mødrehjælpens direktør, cand. jur. Vera Skalts, ligger på linie med dr. Fabricius-Møller i sin udtalelse:

- Disse tal er så alvorlige, at jeg ikke begriber, at stat og kommune tør udsætte så mange unge for at få en ringe start i tilværelsen. Svangerskabshygiejneloven åbner muligheder for at give seksualoplysning og oprettelse af særlige klinikker. Mulighederne bliver bare ikke udnyttet.

Af samme grund går det mange unge skævt. De unge ved for lidt, ikke mindst om det etiske, der knytter sig til de seksuelle spørgsmål. Fra Mødrehjælpens side vil man gerne understrege, at det ikke blot er rent tekniske oplysninger, man synes bør gives, men også etiske. Man må gøre ungdommen deres ansvar bevidst. Vi taler her i landet åbent om næsten alt, men på dette område kan det ikke skjules, at vi stadig stikker hovedet i busken.

Officielt kan man ikke blive moder i Danmark, før man er 15 år og ni måneder gammel. Indtræffer graviditeten, før pigen er fyldt 15 år, er alderen alene indikation nok til at foretage en svangerskabsafbrydelse.

Ulykkeligvis sker det ikke sjældent, at sådanne purunge piger kommer for sent og beder om hjælp. De kender intet til graviditetstegnene, de tør ikke spørge forældrene til råds, de har mistanke, men gemmer i ugevis, i månedsvis på deres hemmelighed. Og efter 16. uge må svangerskabet ikke afbrydes. Sådan siger loven.

Er pigen over 15 år, finder en svangerskabsafbrydelse kun sted i de tilfælde, hvor der er alvorlig fare for den gravide piges liv og helbred, eller såfremt pigen er blevet besvangret ved et kriminelt forhold. Kun i meget sjældne tilfælde skønner man, en 15 års pige er så umoden, at hun vil være aldeles uegnet som moder.

I de tilfælde, hvor svangerskabsafbrydelse bliver nægtet, træder Mødrehjælpen også - og allerhelst - hjælpende til.

- De unge piger er ikke altid klar over, at Mødrehjælpen anser aborten for den dårligst tænkelige udvej, den, der kun må benyttes, når der ingen anden mulighed er, siger kontorchef frk. Magna Nørgård.

- Af de ugifte piger, der søger os for at få deres svangerskab afbrudt, er det kun ca. en femtedel, som får »ja« på deres anmodning. Men det er også forkert at tro, de fleste unge piger henvender sig til os for at få deres svangerskab afbrudt. Det er kun ca. 2.000 af de i alt 6.350 ugifte kvinder, som årligt konsulterer os.

- Vi må erkende, at der er tilfælde, hvor vi ikke kan hjælpe effektivt, efter at vi har givet afslag på en ansøgning om abort. Det er her, nogle mener, det vil være på sin plads med en lovbestemmelse om social indikation, men det ville være langt mere rigtigt, om man ændrede de sociale tilstande, så fødslen ikke blev den belastning, den nu må blive....

Såfremt den unge pige ikke kan få støtte fra sit hjem - og det sker, at forældrene i en sådan situation helt slår hånden af deres datter - kommer hun på Mødrehjælpens svangrehjem og senere - efter fødslen, som naturligvis er gratis - på private mødrehjem, hvor hun i et år kan være sammen med sit barn. Endelig kan barnet anbringes på et af institutionens børnehjem, indtil moderen økonomisk ser sig i stand til at tage barnet hjem.

- Mødrehjælpen lægger stor vægt på at hjælpe de unge mødre i gang med et erhverv, så de har muligheder for at skabe et hjem for deres barn, siger kontorchef frk. Nørgård.

- Det er klart, at f. eks. en plads som husassistent er en dårlig stilling for en kvinde med et lille barn, men Mødrehjælpen har økonomisk mulighed for at støtte de enlige mødre, som trænger til at skifte erhverv. Sidste år bekostede Mødrehjælpen uddannelsen af 200 enlige mødre. En del blev kontoruddannet, andre læste til børnehavelærerinde eller fritidshjemslærerinde, atter andre påtog sig en længere uddannelse som kommuneskolelærerinder.

- Vi har meget fin erfaring for, at de mødre, som er blevet hjulpet til en uddannelse har haft varigt udbytte af den. Der er nylig foretaget en efterundersøgelse, der viste, at 80 pct. af de enlige mødre, som var uddannet på Mødrehjælpens bekostning, klarede sig strålende.

Men der er unge mødre, som ikke finder det muligt at påtage sig den store opgave, det er at opdrage, føde og klæde deres barn. For dem findes der kun en mulighed: At bortadoptere det lille barn. Det er et afgørende skridt at tage. Moderen skal træffe en beslutning for livet. Når hun først har truffet den, har hun ingen som helst mulighed for at ændre den, ingen mulighed for senere at bestemme over sit barn eller følge det. Barnet er ikke længere hendes.

Det er praksis, at en mor aldrig giver sit samtykke til bortadoption, før barnet er tre måneder gammelt. I den tid er barnet på spædbørnshjem, hvor man samtidig har mulighed for at observere, om det udvikler sig normalt, mens moderen har mulighed for at overveje spørgsmålet grundigt.

Fortrinsvis flere af de helt unge piger går med til adoption. Det falder dem lettere end de ældre. Omtrent halvdelen af de mødre, der har tænkt at bortadoptere deres barn, skifter mening. Kun syv-otte procent vælger at skrive under på det dokument, der for stedse afskærer dem fra det barn, de har født. De øvrige har fundet håb om en lysere fremtid i det lille barns fortrøstningsfulde smil.